

N:o 15.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar med mera; gifven Stockholms slott den 31 januari 1891.

Under återopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva:

att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemna mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, det må bero af Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försälas; samt

att, der Kongl. Maj:t pröfvar försäljning böra ega rum, densamma må ske i den ordning och under de vilkor, som enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 gälla för försäljning af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela;

dock under vilkor att de genom försäljning inflytande medel skola användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark; lärande medlen böra inlevereras till riksgäldskontoret och der bokföras på sätt nu är stadgadt angående köpeskillingarna för de kronoegendomar, som säljas enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

Vidare vill Kongl. Maj:t, under återopande af nyssberörda statsrådsprotokoll, föreslå Riksdagen att medgifva:

att ej mindre köpeskillingarna för de kronoegendomar, rörande hvilkas försäljning beslut jemlikt nådiga brefvet den 18 maj 1888 fattas under tiden till och med utgången af år 1894, än äfven, under förutsättning af bifall till hvad Kongl. Maj:t här ofvan föreslagit rörande försäljning af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemna mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, köpeskillingarna för de egendomar af detta slag, rörande hvilkas försäljning beslut fattas under nyssnämnda tid, må för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark af Kongl. Maj:t disponeras och följaktligen på Kongl. Maj:ts requisition från riksgäldskontoret utbetalas.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31
januari 1891.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHIELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden herr friherre VON OTTER,
herr WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen anförde i underdånighet:

»På framställning af Eders Kongl. Maj:t medgaf 1874 års Riksdag, att sådana kronan tillhöriga, under kammarkollegii förvaltning ställda och för statsverkets räkning utarrenderade hemman och lägenheter, för hvilka årliga arrendeafgiften icke öfverstege 200 kronor, och hvilkas bibehållande åt kronan icke på grund af befintlig skogstillgång eller af annan särskild anledning påkallades, i den mån derom gällande arrendekontrakter efter uppsägning eller eljest närmade sig sitt slut, under iakttagande af de föreskrifter Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela, på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under vilkor, att köpare, som sådant åstundade, skulle ega att, efter derom vid auktionen gjord anmälan, inbetala köpeskillingen under loppet af 6 år med $\frac{1}{6}$ årligen, så vida han för fullgörandet deraf vid auktionstillfället stälde säkerhet; att högsta anbudets antaglighet komme att underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning;

att försäljningen skulle ega rum utan förbehåll af någon kronotionde eller sådan grundränta, som utginge endast af kronoskatteegendomar; samt att, sedan köpebref utfärdats, de sålda hemmanen och lägenheterna skulle komma att i jordeboken upptagas under titel »utsockne eller allmänt frälse» och för betecknande af denna deras natur påföras ränta till kronan i likhet med andra frälsehemman i orten. Detta beslut meddelades vederbörande till efterrättelse genom nådigt bref den 29 maj 1874 och har sedermera, på Riksdagens derom gjorda framställning, enligt nådigt bref den 6 juni 1879 vunnit tillämpning jemväl å de egendommar med enahanda arrendeinkomst, hvilka efter den 29 maj 1874 kommit under kammarkollegii eller numera domänstyrelsens förvaltning. Riksdagen har vidare, år 1885, lemnat sitt bifall till ett af Eders Kongl. Maj:t framställt förslag, att, när fråga uppstode om försäljning af kronolägenhet, hvilken ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen vore eller vid verkställd arrendeuppskattning funnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke kunde påräknas högre årligt arrende än 200 kronor, det finge ankomma på Eders Kongl. Maj:t att bestämma om lägenhetens försäljning under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 stadgade vilkor.

I underdånig skrifvelse den 14 juni 1887 har Riksdagen vidare, med bifall till en af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning, medgifvit, att, med några få undantag, kronans samtliga, i de norrländska länen belägna utarrenderade jordegendommar, hvilkas arrenden öfverstiga 200 kronor, men ej 500 kronor, och hvilkas bibehållande i sin helhet eller delvis åt kronan icke af befintlig skogstillgång eller annan särskild anledning påkallas, må, i den mån arrendekontrakten efter uppsägning eller eljest närma sig sitt slut, å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 bestämda vilkor och med iakttagande, att, der egendom tillhörande skogsmark undantages från försäljning, den till försäljning afsedda delen af egendomen före dess utbjudande värderas i den ordning, som är stadgad för arrendeuppskattningar. Hvad Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen sålunda beslutit meddelades till efterrättelse genom nådiga brefvet den 27 juni 1887.

Slutligen har 1888 års Riksdag, jemväl på framställning af Eders Kongl. Maj:t, medgifvit, att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendommar, hvilka i arrende lemna mer än 200 kronor, men icke utöfver 400 kronor, det må bero af Eders Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egen-

domen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas; samt att, der Eders Kongl. Maj:t. pröfvar försäljning böra ega rum, densamma må ske i den ordning och under de vilkor, som enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 gälla för försäljning af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela; varande detta Riksdagens beslut till efterrättelse kungjordt genom nådiga brefvet af den 18 maj 1888.

I fråga om dispositionen af de genom försäljningen af ifrågavarande kronoegendomar inflytande medel är, hvad först beträffar de försäljningar, som ega rum enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874, genom Riksdagens i skrifvelse den 24 maj 1877 anmälda beslut stadgadt, att medlen må, i den mån tillfällen dertill sig yppa, användas till sådana inköp af skogbärande eller till skogsodling tjenlig mark, hvilka af Eders Kongl. Maj:t pröfvas vara fördelaktiga och hvartill medel icke kunna beredas från det till skogsväsendet anvisade reservationsanslag. Dessa stadganden ega, enligt hvad af nådiga brefven den 6 juni 1879 och den 27 juni 1887 framgår, tillämplighet äfven å de försäljningar, som ega rum enligt dessa nådiga bref. Hvad åter angår köpeskillingarna för de egendommar, som försäljas med tillämpning af nådiga brefvet den 18 maj 1888, skola äfven dessa, enligt föreskrift i samma nådiga bref, användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, men Eders Kongl. Maj:ts dispositionsrätt öfver nämnda köpeskillingar är likväl så till vida inskränkt, att, enligt Riksdagens i underdånig skrifvelse den 16 maj 1889 tillkännagifna beslut, de medel, som influtit eller efter sistnämnda dag inflyta för försäljning af kronoegendomar jemlikt omförmälda nådiga bref endast under en tid af tre år, räknadt från den 1 januari 1889, må af Eders Kongl. Maj:t för nyssberörda ändamål disponeras.

Under de förberedande arbetena för den nådiga proposition af den 31 december 1887, hvarigenom Eders Kongl. Maj:t föreslog Riksdagen att medgifva försäljning af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendommar, hvilka i arrende lemnade mer än 200 kronor, men icke utöfver 400 kronor, hade fråga varit väckt att utsträcka försäljningen så, att den komme att omfatta jemväl egendommar med arrende från 400 till och med 500 kronor. Eders Kongl. Maj:t, som den 31 december 1886

aflåtit proposition till Riksdagen om försäljning med vissa undantag af de kronans utarrenderade egendomar i de norrländska länen, hvilkas arrenden öfverstege 200 kronor, men ej uppginge till mer än 500 kronor, anbefalde nemligen genom nådig remiss af den 11 februari 1887 domänstyrelsen att, efter vederbörandes hörande, taga i öfvervägande, om och i hvad mån försäljning äfven i mellersta och södra delarne af landet af sådana för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilkas arrenden fölle inom nyssnämnda gränser, kunde anses fördelaktig och lämplig. I det utlåtande, som domänstyrelsen, efter Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes hörande, med anledning häraf afgaf, tillstyrkte ock domänstyrelsen, lika med det stora flertalet länsstyrelser, att till försäljning då måtte ifrågakomma de domäner, för hvilka arrendet utginge med belopp från 200 till och med 500 kronor. Vid ärendets underdåninga föredragning fann emellertid min företrädare i embetet den utredning, domänstyrelsen lemnat rörande de egendomar, som tillhörde denna kategori, gifva anledning att åtminstone icke för det dåvarande låta försäljningen erhålla en fullt så stor omfattning. Enligt hvad domänstyrelsen upplyst utgjorde de domäner, hvilkas arrenden uppginge till mer än 200, men icke utöfver 500 kronor, ett antal af 921, taxeringsvärderade till 8,192,900 kronor och lemnande i årligt arrende 318,709 kronor 83 öre. Fördelade man dessa egendomar i grupper allt efter som arrendeafgiften stannade inom belopp af 300 kronor, 400 kronor eller 500 kronor, uppkomme enligt de uppgifter, domänstyrelsen lemnat, följande resultat:

	Antal	Taxeringsvärde	Arrende
		Kronor	Kronor
egendomar med arrende af 200—300 kr.	297	1,967,480: —	73,713: 43
» » » » 300—400 »	323	3,038,780: —	110,145: 66
» » » » 400—500 »	301	3,186,640: —	134,850: 74
	Summa 921	8,192,900: —	318,709: 83

Det framginge häraf, att, medan arrendeafgiften i förhållande till taxeringsvärdet utgjorde i medeltal för egendomarne i den första gruppen 3,74 och för egendomarne i den andra gruppen 3,62 procent, samma procenttal i fråga om egendomarne i den tredje gruppen uppginge till 4,2. Ehuru taxeringsvärdet icke vore att anse såsom en fullt tillförlitlig mätare af egendomarnes verkliga värde hvar för sig, borde man likväl af den meddelade uppgiften kunna draga den slutsats, att de egendomar, som

tillhörde den oförmälda tredje gruppen, i sin helhet lemnade en jemförelsevis god afkomst. Det stora antal, hvartill egendomarne inom de tre grupperna tillsammans uppginge, gåfve ock, enligt departementschefens mening, anledning befara, att, om försäljningen då utsträcktes till egendomarne inom alla tre grupperna, ett ofördelaktigt förhållande möjligen skulle uppstå mellan antalet utbudna egendomar å ena sidan och antalet spekulanter med tillräcklig köpstyrka å den andra. Departementschefen ansåg det därför vara skäl att åtminstone icke för det dåvarande utsträcka försäljningen längre än till egendomar, tillhörande de båda första grupperna, hvilka inneslöte tillsammans 620 egendomar med taxeringsvärde af 5,006,260 kronor och årligt arrende till belopp af 183,859 kronor 9 öre. Eders Kongl. Maj:ts framställning till Riksdagen blef ock affattad i öfverensstämmelse med den af departementschefen sålunda uttalade mening; och blef, på sätt jag redan erinrat, samma framställning af Riksdagen bifallen.

Vid förhandlingarna rörande de särskilda under de senare åren framlagda förslagen om försäljning af vissa kategorier af jordbruksdomäner, har en uttömmande behandling egnats åt frågan om det ekonomiskt berättigade i grundsatsen att sälja smärre jordbruksdomäner och i stället inköpa skogsmark. Då jag nu tillåter mig att underställa Eders Kongl. Maj:ts förnyade pröfning frågan om försäljning af sådana i länen söder om Norrland belägna domäner, hvilkas arrenden öfverstiga 400 kronor, men icke 500 kronor, lärer jag därför icke behöfva närmare utveckla de skäl, hvilka enligt min åsigt tala för rigtigheten af oförmälda, numera i ganska vidsträckt omfång antagna grundsats. Att det skäl, som hufvudsakligen varit bestämmande för de hittills fattade försäljningsbesluten, eller insigten om det olämpliga för staten att i sin ego för utarrendering bibehålla egendomar, för hvilka, i följd af deras obetydlighet eller från andra kronoegendomar aflägsna läge, förvaltningskostnaderna ställa sig allt för ogynnsamt i förhållande till arrendeafkastningen, äfven, om ock icke i fullt samma grad som beträffande de grupper af egendomar, om hvilkas försäljning beslut redan blifvit fattadt, eger tillämpning å den nu ifrågavarande egendomsgruppen, lärer icke kunna bestridas och vinner äfven i viss mån stöd deraf, att den beslutade försäljningen af domäner i de norrländska länen omfattar jemväl motsvarande grupp. Med den alltjemt fortgående misshushållningen med de enskilda skogarne, framträder likaledes klart vigten af fortsatta åtgärder för utvidgning af de allmänna skogarnes areal, hvilken, enligt hvad vid försäljningsfrågans

behandling inför Eders Kongl. Maj:t den 31 december 1887 framhölls, här i landet relativt är väsentligt mindre än i de flesta öfriga, om icke i alla, europeiska länder. Frågan om försäljningen af domäner, tillhörande den nu ifrågavarande gruppen, torde därför kunna betecknas såsom hufvudsakligen en fråga om valet af rätta tidpunkten för försäljningens verkställande.

Rörande antalet i mellersta och södra delarne af riket belägna jordbruksdomäner med arrenden från 400 till och med 500 kronor, deras taxeringsvärden och arrenden äfvensom åren, då de varda arrendelediga, tillåter jag mig meddela följande tabell:

År, då egen- domarne blifva arrendelediga	E g e n d o m a r n e s				
	Antal	summa taxeringsvärde		summa arrenden	
		kronor	öre	kronor	öre
1892	6	72,700	—	2,591	99
1893	7	91,600	—	3,041	35
1894	18	196,700	—	8,273	87
1895	24	265,100	—	10,808	35
1896	29	326,600	—	12,990	31
1897	27	308,300	—	12,026	45
1898	22	282,900	—	10,175	86
1899	16	183,300	—	7,300	42
1900	20	195,000	—	9,241	90
1901	27	278,700	—	12,115	—
1902	6	55,200	—	2,866	—
1903	10	92,200	—	4,441	50
1904	3	29,400	—	1,490	—
1905	13	113,500	—	5,840	—
1906	13	150,400	—	6,040	30
1907	9	105,900	—	4,245	—
1908	16	198,900	—	7,218	—
1909	12	146,900	—	5,772	—
1910	19	292,400	—	8,812	—
1911	16	214,900	—	7,490	—
1912	5	56,400	—	2,305	—
1922	1	20,000	—	413	69
Summa	319	3,677,000	—	145,498	99

Häraf framgår, att arrendeafgiften i förhållande till taxeringsvärdet för den nu förevarande egendomsgruppen i medeltal utgör 3,96 procent. Då detta procenttal år 1887 utgjorde 4,2, visar sig, att arrendeafkomsten af dessa egendomar sedan sistnämnda år något sjunkit, men att den likväl fortfarande ställer sig i någon mån gynsamare än medelafkomsten i egendomsgrupperna med arrenden af 200—300 kronor och 300—400 kronor, der motsvarande procenttal år 1887 utgjorde resp. 3,74 och 3,62. Erfarenheten har emellertid ådagalagt, att de hittills försålda kronodomänerna betingat köpeskillingar, hvilkas summa så betydligt öfverstigit egendomarnes sammanlagda taxeringsvärden, att de dittills utgående arrendena representera ett vida mindre procenttal af köpeskillingarna än af nyssnämnda värden. Till och med utgången af nästlidet år hafva nemligen försålts kronodomäner med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 1,715,068 kronor 99 öre, för hvilka egendomar i köpeskillning betingats 2,922,017 kronor 34 öre. Det förut för dessa egendomar utgående arrendet, hvilket uppgått till 57,404 kronor 44 öre, utgör af taxeringsvärdena 3,35 procent, men af köpeskillingarna allenast 1,96 procent. Det torde därför icke vara oberättigadt att antaga, att, om försäljning beslutes af domäner med arrenden från 400 till och med 500 kronor, denna försäljningsåtgärd skall inbringa staten ett belopp, hvilket icke obetydligt öfverstiger värdet af det i de ifrågavarande egendomarne för närvarande bundna kapital.

Af förestående tabell framgår vidare, att af de förevarande egendomarne endast ett mindre antal varder arrendeledigt under de närmaste åren. Med afseende på den farhåga, som vid försäljningsfrågans föredragning inför Eders Kongl. Maj:t den 31 december 1887 uttalades, att, om försäljningen utsträcktes äfven till egendomar med arrenden från 400 till och med 500 kronor, ett ofördelaktigt förhållande möjligen skulle uppstå mellan antalet utbudna egendomar och antalet tillräckligt köpstarka spekulanter, torde böra erinras derom, att vid den tidpunkt, då först ett större antal egendomar tillhörande den nyssnämnda gruppen kan förekomma till försäljning, eller år 1894, tjugu år förflutit efter det jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874 föreskrift meddelades om försäljning af sådana då för kronans räkning utarrenderade egendomar, hvilka icke lemnade öfver 200 kronor i arrende. Då det öfvervägande flertalet af dessa egendomar varit utarrenderade på tjugu år, kan således antagas, att år 1894 endast få egendomar af denna kategori skola återstå till försäljning. Fem år derefter eller år 1899 inträder samma förhållande be-

träffande egendomar med arrenden icke öfverstigande 200 kronor, hvilka efter den 29 maj 1874 kommit under kammarkollegii eller domänstyrelsens förvaltning och hvilka jemlikt nådigt bref den 6 juni 1879 äfvenledes skolat försäljas. Härigenom kommer en väsentlig minskning att inträda i antalet af de egendomar, som, enligt redan fattade beslut, af kronan utbjudas till salu.

Den åberopade tabellen utvisar, att icke obetydligt öfver halfva antalet af de nu ifrågavarande egendomarne, eller 183 af 319, varda arrendelediga under de åtta åren 1894—1901. Om försäljningen anses böra komma till stånd, synes därför angeläget, att beslut derom fattas i så god tid, att icke nya arrendekontrakt rörande ett större antal af hithörande egendomar må hinna upprättas och derigenom egendomarnes försäljning varda undanskjuten på ett tjugutal år. Jag har tillåtit mig uttala såsom min åsigt, att frågan om försäljning af de domäner, som tillhöra den förevarande gruppen, väsentligen är en fråga om valet af rätta tidpunkten för försäljningen. Af hvad jag nu anfört torde framgå, dels att vid den tid, då ett nu fattadt försäljningsbeslut i någon större omfattning skulle komma till tillämpning, den jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874 beslutade försäljningen af vissa smärre domäner hufvudsakligen blifvit bragt till slut och utbudet af fastigheter från kronans sida sålunda minskadt, dels att uppskof med försäljningen skulle föranleda, att ett större antal hithörande egendomar genom nya arrendekontrakt för en längre tid undandrogenes från försäljningen. Jag tvekar därför icke att beteckna den nuvarande tidpunkten såsom lämplig för ett beslut om försäljning af de ifrågavarande domänerna. Äfven i det afseendet synes mig tidpunkten gynsam, att under nu rådande egendomskonjunkturer talrikare tillfällen än eljest erbjuda sig att för måttligt pris åt kronan förvärfva lämpliga skogsområden. På det dessa konjunkturer icke må försummas, synes därför önskvärdt, att något större tillgångar må kunna för ändamålet disponeras än för närvarande stå till Eders Kongl. Maj:ts förfogande.

Då jag, under åberopande af det anförda, anser mig böra förorda, att beslut nu må fattas om försäljning af de i mellersta och södra delarne af landet belägna domäner, hvilka i arrende lemna mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, är det naturligtvis icke min mening, att försäljningsbeslutet bör göras ovilkorligt, utan torde, i öfverensstämmelse med det förfarande, som eger rum beträffande de kategorier af domäner, om hvilkas afytttrande beslut förut blifvit fattadt, pröfning för hvarje särskild domän böra ske, huruvida densamma bör försäljas eller af någon

anledning åt kronan bibehållas. Ej heller i öfrigt torde anledning förefinnas till afvikelse från de bestämmelser och vilkor, under hvilka 1888 års Riksdag medgaf försäljning af domäner med arrenden från 200 till och med 400 kronor.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t må föreslå Riksdagen att medgifva:

att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemna mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, det må bero af Eders Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas; samt

att, der Eders Kongl. Maj:t pröfvar försäljning böra ega rum, densamma må ske i den ordning och under de vilkor, som enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 gälla för försäljning af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela;

dock under vilkor att de genom försäljning inflytande medel skola användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark; lärande medlen böra inlevereras till riksgäldskontoret och der bokföras på sätt nu är stadgadt angående köpeskillingarna för de kronoegendomar, som säljas enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

Såsom jag förut erinrat, medgaf 1889 års Riksdag, att de medel, som influtit eller derefter inflöte för försäljning af kronoegendomar jemlikt nådiga brefvet den 18 maj 1888 och enligt samma nådiga bref skulle inlevereras till riksgäldskontoret för att användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, finge för sådant ändamål under en tid af tre år, räknadt från den 1 januari 1889, af Eders Kongl. Maj:t disponeras och följaktligen på Eders Kongl. Maj:ts requisition från riksgäldskontoret utbetalas. I fråga om den sålunda fastställda begränsningen af den tid, för hvilken dispositionsrätt öfver de ifrågavarande medlen medgifvits Eders Kongl. Maj:t, anförde Riksdagen, att i anseende till ämnets jemförelsevis ej ringa vikt och då det här gälde förvärfvandet af fastig-

heter, hvilkas skötsel måste blifva med kostnader förenad, Riksdagen ansett sig böra sättas i tillfälle att bilda sig ett omdöme om sättet för inköpen af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark. Vål förekomma uppgifter härom i berättelsen om hvad i rikets styrelse sig tilldragit, likasom ock Riksdagens revisorer och genom dem Riksdagen kunde i riksgäldskontoret taga del af de nådiga bref, i hvilka underrättelse om beslutade inköp meddelades och anvisningar å innestående medel gjordes. Lämpligare syntes dock vara, att Riksdagen årligen erhöle en sammanfattad redogörelse öfver de skogsinköp, som under ett år egt rum, och derigenom sattes i tillfälle att fatta det beslut omständigheterna kunde föranleda. På det en sådan pröfning periodvis måtte kunna ega rum, hade Riksdagen funnit sig böra lemna det ifrågavarande medgifvandet för tre år i sänder.

Då den treårsperiod, för hvilken 1889 års Riksdag lemnat sitt omförmälda medgifvande, med innevarande år utgår, lärer af detta års Riksdag böra äskas enahanda dispositionsrätt öfver försäljningsmedlen för tiden till och med utgången af år 1894 och torde, under förutsättning af bifall till det af mig framställda förslaget om försäljning af domäner med arrenden från 400 till och med 500 kronor, det ifrågasatta medgifvandet böra afse äfven köpeskillingarna för sistnämnda egendomar. Jag erinrar härvid, att då, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 31 maj 1889, numera till Riksdagens statsutskott årligen öfverlemnas uppgift ej mindre å de kronoegendomar, hvilka under nästföregående året blifvit försålda, än äfven å de inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, hvilka under samma tid för kronans räkning egt rum, samt denna uppgift upptager pris och areal å inköpt skogsmark äfvensom de öfriga upplysningar rörande de ifrågavarande inköpen, hvilka kunna finnas erforderliga, härigenom tillhandahålles Riksdagen det för verkställande af den utaf Riksdagen antydda pröfning erforderliga material.

Den affattning, Riksdagens år 1889 i förevarande afseende lemnade medgifvande erhållit, lemnar rum för någon tvekan, huruvida den Eders Kongl. Maj:t tillerkända dispositionsrätt bör anses afse de försäljningsmedel, som under treårsperioden inflyta i kronans kassa, eller de köpeskillingar, som betingas för egendomar, om hvilkas försäljning beslut under samma period blifvit fattadt. Då tidpunkten för köpeskillingarnas inbetalning kan bero af åtskilliga tillfälliga omständigheter, hvilka icke alltid i förväg låta sig beräknas, skulle med den förevarande bestämmelsen, tolkad på förstnämnda sätt, vara förenad den olägenhet, att öfversigten

öfver de tillgångar, som under perioden funnes att disponera för inköp af skogsmark, skulle varda väsentligen försvårade, hvilket åter, särskildt då fråga vore om förvärfvande af större områden, ofta måste framkalla tvekan, huruvida tillräckliga medel för ändamålet komme att varda tillgängliga. Jag förutsätter ock, att Riksdagens mening varit, att medgifvandet borde tolkas i enlighet med det senare af de båda nyss antydda alternativen, men, då förnyadt medgifvande nu bör äskas, torde detsamma böra affattas i sådana ordalag, att all ovisshet i nyssnämnda afseende varder undanröjd.

Under återopande af hvad jag nu anfört, hemställer jag att Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att medgifva,

att ej mindre köpeskillingarna för de kronoegendomar, rörande hvilkas försäljning beslut jemlikt nådiga brefvet den 18 maj 1888 fattas under tiden till och med utgången af år 1894, än äfven, under förutsättning af bifall till hvad jag föreslagit rörande försäljning af sådana söder om Norrland belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemna mer än 400 kronor, men icke utöfver 500 kronor, köpeskillingarna för de egendomar af detta slag, rörande hvilkas försäljning beslut fattas under nyssnämnda tid, må för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark af Eders Kongl. Maj:t disponeras och följaktligen på Eders Kongl. Maj:ts requisition från riksgäldskontoret utbetalas.»

Hvad föredragande departementschefen i detta ärende yttrat och tillstyrkt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan — — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

G. Louis De Geer.